

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Ali so naša dolenjska vina taka, kakoršna bi morala biti?

Na Dolenjskem moremo razločevati odločno trojen vinski pridelek. Prvič pravo kislico, katero se v krajih prideluje, kakoršni za pridelovanje vina nikakor niso več primerni. Imenovati kak tak kraj ni potrebno, čemu koga brez potrebe žaliti?

Drugič cvicek. Sem spada večina to stran Gorjancev pridelanih vin, katerih poglaviti značaj je, da imajo primeroma malo alkohola, veliko, toda vendar ne ravno močno preveč kisline, navadno živo rudečo barvo in prijetno reznost pri vžitku.

Tretjič močna vina, kakoršna se pridelujejo na oni strani Gorjancev v Belokranskej sploh in katerim se navadno „hrovat“ veli. Pridelujejo se pa deloma tudi to stran Gorjancev kakor okolo Krškega, Čateža, Kostanjevice, Št. Ruperta, v Trški gori, Grčevji itd. V ta razred prištevati se morajo tudi zelo vse dolenjske črnine.

O kislici molčimo. Ako se pridelovalcem dopada, dober jim tek, za kupčijo tako niso.

Cvicek, to je že ves drug mož. V dobrem letu pridelan ni nikakor napačen. Od začetka se res da to vino vsakemu tujcu, to je ne rojenemu Dolenjcu čuden dozdeva, tako da čezenj zabavlja, že celo dokler mu „zgago“ dela. Toda v kratkem se ga pa tudi vsak privadi, in pije ga potem po premagani zgagi navadno najrajše. To poslednje, dokazovali so najboljši gg. častniki nekdanje Novomeške garnizije. Od pričetka je vsak na novo došli častnik čez cvicek zabavljaj, ko je bil pa premeščen, tožil je po njem. Da istina je, na primer, da je moral gosp. Anton Ogulin nekdanjemu polkovniku novomeške garnizije, gospodu Hohendorfu, poslati cviceka za njim noter v Slezvig Holstein, kamor je bil polkovnik premeščen.

Dober cvicek je jako prijetna in zdrava pijača, posebno v poletnem času. On je za Dolenjsko to, kar je za Spodnjo Austrijo tako zvani Landwein, za Štajerce, osobito za Gradčane Schilcher (iz Wildbach-doline) za Primorce čedatski ali tudi kanalski cividin, kisli kraški teran, vremšna itd.

Krog povživalcev cviceka je Dolenjska sama osobito na to stran Gorjancev, potem pa Ljubljana in ljubljanska okolica, deloma Gorenjsko in Ko-

Podlistek.

Potne črtice.

Spisuje Ant. K. ojemur.

(Dalje.)

III. Pismo. — Iz Brindisi v Aleksandrijo.

V nedeljo, sv. Jurja dan, zjutraj ob 1. uri nas je 12 popotnikov poskakalo v čoln, da nas je peljal na nekaj od kraja čakajoči Lloydov parnik, ki ima ime grškega zgodovinskega velikaša „Achille“ in je 120 metrov dolg in 10 širok. Bilo nas je mnogo raznih potnikov, in tudi dva krivonosa juda eden iz Londona, drugi iz Szege-dina, ki sta šla žalovat na razvaline svojih očetov.

Tema je bila res črna; nastanili so nas še v precej prijazne sobice II. razreda. Jaz sem imel ravno pri okroglem okencu svoje ležišče.

Precej po 11. uri se je videl z daljnogledom otok Krf ali Korfu, in četrto uro popoldne otok St. Marino.

Parnik vozi 76 ur od Brindisi-ja do Aleksandrije ako ni kaj posebnega piša. Vem, da bo nekterim znabiti prav, ako zapišem daljavo v morskih miljah od Brindisi-ja do Aleksandrije znaša 1195 morskih milj ali 2197 kilometrov. Morje pa merijo ob parniku. Spusti se dolga vrv, da se vleče po vodi; na konci je privezana neka „zvezda“ in medna, ki se vrti če se vleče po vodi. Ta ima neko pripravo, da se za cele štiri ure skupaj pozna, koliko milj da je parnik prejadral; potem se navije zopet za štiri ure itd.

Morska bolezen je zgrabila zelo vse, da so bili blede kakor smrt; lazili so in ležali, in kar so vžili so zopet izmetali, tako, da od nas vseh sva kosila opoldne samo dva. Jaz sem se bil preskrbel z nekimi „kričistilnimi kroglicami“ (lekarna Trnkoczy) ki storé, da ne vzdigne iz želodca.

Večino dne sem bil na krovu in gledal v daljavo, kako so morski valovi, kakor beli „ši-

roško, kjer se pije med Nemci pod imenom Mahrwein. Vender je istina, da se povžije na Dolenjskem samem že veliko manj cvička kakor se ga je nekdej. Vsaka najmanjša krčma ima že „hrovata“ in znabiti še celo cvička ne. Po naših večjih krčmah in gostilnah se toči pa tudi štajarec, oger; kar je za vinsko deželo — pač žalostno. Pa tudi v Ljubljani, ljubljanski okolici, na Gorenjskem in Koroškem, popije se ga dandanes že veliko manj memo nekdej. To stori konkurenca, podpirana pred vsem po železnici. V krajih, to je v mestih, trgih, vaseh, posameznih krčmah ali gostilnah, kjer se je znabiti šele pred komaj 15. leti samo dolenjsko vino in med tem največ cvička popilo, pije se danes štajarec, hrovat, oger, tirolec, dalmatinec in pa stara kuhana voda, kateri se pravi — pivo.

In od tod pride, da cviček ne gre iz pod rok, da zastaja, to tem bolj, ker tudi ni po ceni, v primeri z drugimi močnejšimi vini, kakor s hrovatom, ogrom, dalmatincem itd. Čisto navaden cviček stane danes v zidnici pridelovalca 6 — 7 gl. staro vedro. To je toliko, kakor 10 gl. 60 kr, do 12 gl. 37 kr. hektoliter. O za tak denar postavijo pa hrovaški, ogerski, tirolski, istrijski vinski trgovci, že prav fino vino kar v klet krčmarju ali gostilničarju in ni mu treba šele ponj hoditi z vozmi daleč na Dolenjsko.

Marsikdo se nadja od bodoče dolenjske železnice, (katero kakor se kaže, še doživeti vtegnemo) za prodajo cvička boljše bodočnosti. Ali prej ko ne, da gotovo, bode temu ravno narobe. Skušnja namreč uči, da se človek boljšemu veliko ložej privadi kakor pa slabšemu, in narobe, slabšemu veliko rajše odvadi kakor pa boljšemu. Ako se že danes brez vse železnice tuja vina; osobito

hrovaška v Dolenjsko uvažujejo, za boljša smatrajo ter za veliko dražjo ceno pijo kakor domači cviček; — dasiravno ga je gostilničar znabiti še ceneje kupil kakor bi cviček — se bode to godilo kar naravnost brez vsega dvoma še v tem večji meri potem ko bode osrčje Dolenjske zvezano po železnici z drugimi vinskimi deželami. In tako se bode, namesto da bi se po železnici cviček v večji meri izpeljeval, le tuja, boljša, posebno močnejša vina po nji uvaževala. Uvaževala se bode po njej pa tudi v veliko večji meri stara kuhana voda — pivo. V cvičku torej Dolenjsko vinstvo nikakor nima pričakovati boljše bodočnosti, in naj se ga še toliko pridela. Za to je več kakor opravičeno, da se povsod tam, kjer trtna uš cviček rodeče vinograde uniči, za to skrbi, da se zasadé na njih mesto novi vinogradi z ameriškimi trtami, ter ti požlahtné s cepiči prav zgodaj dozorečih, in vsled tega fino, močno vino dajočih domačih vrst. S pravo vrsto trte in pravilnejšim obdelovanjem, posebno s pravo vzgojo prave trte se da povsod tam, kjer se dandanes le cviček prideluje, pridelovati prav dobro, močno, za vsako vinsko trgovino sposobno vino. To je tako gotovo, kakor amen v očenašu; za to je to neobhodno potrebno, da se skuša to povsod tudi doseči. (Dalje prihodnjič.)

Vojska proti drévesnemu belinu.

Ne le kmetovalec ampak vsak se čudi stršanski množini belih metuljev, kateri letajo letos okolo sadnega drevja. To je metulj, tako zvani drevesni belin, kateri se ravno zdaj pari. Samice zalegovajo rumena jajčka na spodnji strani listja našega sadnega drevja, najraje na slive. Izvalile se bodo iz jajček, katerih vsaka samica na večih

meljni“, poskakovali in zopet zginjevali; pa — še spomina na morsko bolezen nisem imel. Nemci so se čudili ter djali da sem pri morji doma itd. — zato tako trden!

V ponedeljek, dan sv. Marka, smo pluli mimo grškega otoka, ki je bil še malo s snegom pokrit, in gorkomer je kazal 15 stopinj. Po 7. uri zvečer smo zagledali otok Kandija, in tako smo pripluli iz Jonskega v Sredno morje. Veter je bil vedno močan; gugali smo se brez prenehanja za meter gori in doli — toda tak parnik se malo zmeni za take vetrove. Ribičev tukaj nisem videl, kakor po Jadranskem morji.

V torek opoldne se je videl v daljavi francoski parnik, ki je jadral iz Aleksandrije v Marzelj. Druga ladija nas ni nobena srečala.

Hrano smo imeli v drugem razredu jako dobro in okusno; v malo gostilnah bi se taka dobila. Vi Dolenjci bi se pač čudili, kako je na barki toliko perutnine!

V sredo po polunoči so jeli viharji silno bučati, da smo se prav dobro zibali. Jaz sem se zbudil, ker me je vrglo na stranico postelje. Trajal je vihar kake štiri ure.

V sredo zjutraj ob 6. uri smo bili pred Aleksandrijo. Na obrežji je bilo silno veliko ljudstva vsake vrste, ter vse Aleksandrinško dostojanstvo. Prišli so namreč čakati rakve z mrtvim truplom turškega paše, ki je v Gradcu umrl in bil s tem parnikom tú sèm pripeljan. Soproga, ali kedo, vsa v črno svilo povita ženska, je šla na parnik, spremljana od mnogih ter se jokaje vrgla čez bakreno rakev. Iz mesta, mrtvemu paši naproti gredé je gospoda jezdila na belih konjih. Zdí se mi, da se bo ravnokar odpeljal v Kajiro. Tú v Aleksandriji prebivamo v tukajšnjem zavodu nemške šole. Dalje od Aleksandrije pozneje kaj več. Z Bogom!

Pozdrav Dolenjcem!

listih več sto zaleže, še letos čez dobrih 8 dni gosenčice, katere bodo pa le 8 dni, to je do prvega levenja — prve spremembe kože — na našem sadnem drevju živele, ter listje razjedala. Ker so gosenčice pri tej starosti še jako majhne, ne morejo dosti listja požreti, in njih škoda na drevju bode skorej čisto neznatna. Čez osem dni poskrile se bodo pa vse gosenčice v listne zavitke. narejene iz šopkov listja, kateri so z neko prejo prepreženi. Taki listni zvitki bodo ostali čez zimo na drevju. Veter jih ne bode odtrgal ter na tla vrgel, ker jih gosenčice pritrdijo prav trdno z neko prejo na vejice. Na spomlad prihodnega leta izlezele bodo pa iz teh zavitkov gosenčice zopet na dan, živele bodo cele štiri tedne na našem sadnem drevju, ter bodo to, še pred ko bode cvesti pričelo, tako razjedle, da ne bode ne listja ne cvetja na njih. Vse bode ta kosmaten požrla ako — jej ne napovemo splošne vojske, to je, ako se ne lotimo vsi kmetovalci, posestniki sadnega drevja sploh, vničevati jo.

Uničujemo jo pa lahko na dva načina: Koj zdaj s tem, da metulje lovimo, kar je posebno za otroke primerna zabava, na jesen ko bode našemu sadnemu drevju listje odpalo, pa z obiranjem listnih zvitkov na vejicah. Metuljev se največ tako-le polovi. Ujame se nekoliko metuljev, kateri se umore ter ob suhem vremenu na zmočena mesta cest, potov, stez položé. Prav v kratkem času nabere se okolo takih metuljev na stotine drugih, kateri se lahko s kako diljico vsi hkrati pomaste.

To je kakor rečeno posebno za otroke prijetna in koristna zabava. Obiranje listnih zavitkov ima se ve da, neprimerno veliko večji uspeh. To se pa vrši najbolje s tem, da se navadne drevesne ali trtne škarje z žico (dratom) tako na kak dolg kol pritrdijo, da se morejo z malim škripcem in z močno špago tudi daleč od rok lahko stisniti ter spustiti. In s tako pritrjenimi škarjami se potem gosenčina gnjezda odrezujejo, katera se skupaj zbero ter sožgó. Kdor ima denar, kupi si tudi lahko navlaš zato prirejene škarje, kakoršnih je bilo prošlo spomlad pri gospodu Fr. Kastelicu pred mostom v Kandiji dosti razobešenih.

Torej kmetovalci, sadjerejci sploh, na vojsko zoper drevesnega belina, sicer ne bomo imeli drugo leto sadja tim manj, ker bode tudi hroščevo leto!

O podnebju na Dolenjskem.

Našo dolenjsko stran smo že v marsikaterem obziru opisovali in preresetovali. Danes hočemo o dolenjskem podnebju besedico spregovoriti.

Kaj pa je to podnebje? Podnebje pomeni skoro to, kar vreme. Če bi bilo po Dolenjskem zmirom lepo in vgodno vreme, o pravem času

solnce in dež; ako ne bi bilo nikoli pretrde zime, prehudega mraza, nikoli prevelike vročine in suše, nikoli premočnega in predolgega deževanja, ne toče, ne slane: potem bi rekli takemu vgodnemu večletnemu vremenu „krasno podnebje“.

Ali je pa na Dolenjskem morebiti res krasno in zelo vgodno podnebje? Ali je morebiti nasprotno po zimi premrzlo podnebje, po leti pa prevroče? Ne eno, ne drugo ni. V obče se moremo Dolenjci s svojim podnebjem pohvaliti, bolj skoro pohvaliti kakor Gorenjci in Notranjci, in skoro da imamo nekako tako podnebje, kakor spodnji Štajerci. Več deželá je v Avstriji, ki imajo dosta manj vgodno podnebje kakor Dolenjska; in le malo je avstrijskih deželá, ki postavim prekosé Dolenjsko, kar se tiče vinoreje. Ogersko in Dolenje Avstrijsko ste pač v vsakem obziru v boljšem podnebju, pa tudi Hrvatska je toplejša od naše pokrajine.

Na Dolenjsko vpliva z ene strani hladni planinski svet; a z druge strani jej prihaja precej gorkote s toplejšo ogrske-hrvatske nižave, dasi so Gorjanci malo na potu. Tople in vlažne vetrove dobivamo največ od jadranskega in od atlantiškega morja.

Po navadi ne traja po Dolenjskem dolgo časa zima, ki nas seznani zdaj s severnim mrazom, zdaj s toplim južnim deževjem, ki nam pa iz severozahodnih vetrov prinaša tudi obilen sneg. Ali v obče se zima ne more huda imenovati. Pomlad je nestanovitna; povrača se rad mraz, kakor je to sicer po celem Evropi navadno prve dni ali sredi maja (znani 3 ledeni možje*). Po leti prinašajo severozahodni vetrovi iz atlantiškega morja dež in hlad vendar ne toliko, da bi grozdje ne moglo zoreti. Kakor po Hrvatskem in Slavoniji imamo (tako piše g. Fr. Seidl o krškem podnebju, in to velja večinoma za celo dolenjsko stran), tudi po Dolenjskem v jeseni drugo deževno dobo. Velikih planinskih nalivov na Dolenjskem ne poznamo, pa tudi ogrske suše ne. Padavine (dežja, snega) je precej in je zelo enakomerno razdeljena, tako da je podnebje na Dolenjskem v obče vgodno.

V Krškem in v okolici je n. pr. mesec januar najmrzlejši mesec v letu, julij pa najtoplejši. Spomladi se toplina hitro dviga, v jeseni pa še hitreje pada. Po vsem Dolenjskem se od leta do leta enako ponavlja začetek poletja in jeseni. V teku 30. let je bil 1879 na Dolenjskem mesec januar najmrzlejši; namreč za 8 stopinj premrzl, kar veliko pomeni. Leta 1859 je bil pa mesec julij silno vroč. — Za vinorejo so tisti kraji posebno vgodni, ki imajo po več tednov (najmanj 2) višjo toplino od 20 stopinj. V Krškem n. pr. je skozi 5 tednov v letu taka toplina, v Novem mestu 33 dni, v Črnomlju 42, na Ptujem (Štajer-

*) Hvala Bogu, letos so izostali! Vredn.

sko) 40 dni, v Gorici 2 in pol meseca, v južnih Tirolih 3 mesece. Ljubljana pa ne doseže prej imenovane topline, torej naše glavno mesto ne more biti več vinoroden kraj. Vendar so pri tem pravilu tudi izjeme, kajti na severnem Českem pri Melniku je vinoreja, dasi ondi toplota le 19 stopinj doseže.

Kranjska ima največ moč (dežja, snega) v vsej avstro-ogrski monarhiji. No, k sreči je precej enakomerno čez leto razdeljena. Največ dežja pade pod Triglavom, potem v Ljubljani; potlej v Novem mestu (skoro toliko kakor v Celji), v Krškem nekoliko manje, in v Zagrebu pa še dosta manje. V Krškem je n. pr. toliko deževnih dni v letu kakor v Laškem trgu na Štaj. Vendar Krško polje ne trpi vsled mokrote, ker jo rahla zemlja posrka. V obče pa menda na Dolenjskem deževje v juniju škoduje cvetoči trti; če pa jesenski dežji prezgodaj nastopijo, ovirajo dozorenje grozdja in trgateg. Novomesto ima za 2 tedna krajšo zimo, kakor Ljubljana; skoro za 1 stopinjo je tudi novomeška zima toplejša od ljubljanske.

(Te zanimive črtice o dolenjskem podnebju smo posneli iz spisov g. prof. Seidl-a, ki je pisal o Krškem in ljubljanskem podnebju že učene razprave. Naj bi blagovolil enake spise še o dolenjskih podnebnih razmerah priobčiti.)

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Iz naše ožje domovine — **Kranjske** — skoraj ne vemo kaj povedati. Pač pa imamo marsikaj veselega od naših sosedov v **Istriji**, na **Primorskem**. Naši rojaki se tu res kažejo vrle Slovane; tu in tam so zmagali pri volitvah ter pokazali nenasitljivim, ošabnim Italijanom, da še živijo za Slovanstvo in Avstrijo. — Tudi **Italijani** so se jeli za nas brigati — pač sicer le z jezo, ali vendar brigajo se in s tem pripoznavajo, da smo! Brez boja se ne udamo — po boju pa zmagamo!

Zadnjič uže smo povedali, da **Čehi** niso edini. Ni jim dovolj, da jim nagajajo liberalni Nemci — še med seboj so se jeli kavsati. Nekaj Čehov — imenujejo se Mladočehe — je nezadovoljnih z večino poslancev, češ, da so premalo ostri in strogi. Gospodje pa ne premislijo, da niso sami; da torej nič ne dosežejo v državnem zboru, ako jim drugi n. pr. dobri katoliški Nemci, ne pomagajo. Hvala Bogu, da je teh mož samo nekako petorica — vsi drugi Čehi ostanejo zvesti prejšnjim voditeljem in to — jih bode pač rešilo. Je uže tako, da mnogokrat hoče jajce več kakor puta vedeti!

Na **Ogrskem** in **Hrovaškem** imajo volitve za državni zbor. Pa kakove volitve? Mi nismo

niti prave misli o njih — pri nas se vsaj še nekako prosto voli, ali tam velja večinoma podkup, pretenje, sila. Res, Mažarji so jo daleč pripravili! Ti možje pač ne pomislijo, da je pravica podlaga vsake države; — brez nje mora propasti vse! Slovaki in drugi bodo zopet brez poslancev — žalostna nam majka!

Na **Ogrskem** so velike povodnji, ki so napravile mnogo škode.

Kaj je novega po širokem svetu?

Nekteri trdijo, da zopet letos pridejo skupaj **trije cesarji**: avstrijski, nemški in ruski; ali skoraj gotovo iz tega ne bode nič. Vse je menda le želja nekterih posameznih. Vendar se nam ni bati, da bi bila letos vojska — vse se je pleglo.

V **Italiji** ali na **Laškem** se veliko govori in piše, kako bi se pomirili s papežem. Vse je zastonj, dokler papežu ne dajo nazaj pravic, ktere je imel več kakor tisoč let. Sv. Oče mora biti prost v vladarju katoliške cerkve.

V **Serbiji** nimajo pravega miru vedno se govori, da bodo ministri odstopili. Je uže križ — nekteri Srbi imajo radi nas, drugi pa Ruse!

Rusi in **Angleži** se vedno bolj pisano gledajo, brez dvoma je, da pride prej ali slej do boja zavolj Indije. Med ruskim posestvom in angleško Indijo je namreč le še ena dežela Afganistan; to bi oboji radi dobili v oblast: Angleži, da Indijo zavarujejo, Rusi pa, da jo dobé!

V **Belgiji** so delavski nemiri nekoliko ponehali. Delavci delajo, ker so lačni! Toda preté, da se bodo kmalu zopet vzdignili. Tu bi bila edina pomoč — pravica! Gospoda vživa — delavec pa se poti res pri premalem zaslužku!

Turki so z Angleži sklenili pogodbo zaradi Egipta; ali druge države s tem niso zadovoljne. Bati se je, da pride do hudih spletek.

Piše se nam:

Iz Šent Jerneja 9. junija. — Iz mnogih krajev se bodo čitala vesela naznanila, kako slovesno so obhajali praznik svetega Rešnjega Telesa. Pri nas se praznuje ne le ta praznik, ampak tudi vsi drugi celega leta prav slovesno in spodbudljivo. Za vse dobro vneti dušni pastirji skrbe, da se vsaki praznik dostojno poveljuje. Skorej vsako leto je kaj novega videti, bodi-si kakšno bandero, parament, ali kaka druga olepšava. Letos imamo pa to zabilježiti, da je šla v prvič „Požarna bramba Št. Jernejska“ v uniformi za procesijo, prav lepo in dostojno z gospodom stotnikom Ignacijem Wutscher in njegovim namestnikom g. Josipom Polanc. —

Kakor drugod na Dolenjskem, osnovalo se je že pred več leti tudi pri nas gasilno društvo,

da pomaga v naj večji sili braniti imetek nesrečnih pogorelcev, kar so že mnogokrat prav junaško pokazali naši vrli udje „Požarne brambe“.

Prav lepo jih je bilo videti, krepke mladence, kakor tudi že nekatere osivele može, čvrsto korakati v sprevedu med drugimi ljudmi in šolsko mladino; ki je bila prišla tudi v obilem številu. — Med njimi se je posebno rado oziralo oko na mala dekleta v beli obleki, z vencami na glavi, ki so cvetlice potresale po poti v jako dolgi vrsti.

Pa ne le samo ti so spremljali presveto Rešnjo Telo, ampak tudi mnogo število deklet z lepimi pečami na glavi in s svečami v rokah. Za to se imamo zahvaliti pokojnemu, obče spoštovanemu in priljubljenemu gospodu grajščaku Karolu Rudež iz Gracarjevega turna. Ko je še živel je obljubil in tudi onim dekletam nekoliko cvenka dal, katere bodo o sv. Rešnjem Telesu šle v pečah pri procesiji. Prvo leto bilo jih je le nekaj, vsako leto jih je bilo nekoliko več. Letos smo jih videli že večje število, in upati je, da jih bo čez dalje več, da se naša lepa noša popolnoma ne poizgubi. — Rekó jim, da so po „Ribniško“ pokrite in zavezane, najberž za to, ker je ranjki g. Rudež bil iz Ribnice in pravil, da so tam še tako napravljene.

Kaj spodbudljivo je iti v lepem sprevedu, med vbranim zvonjenjem, streljanjem iz topičev, med cerkvenimi banderi, po bujnem polju, ki letos posebno krasno kaže, med visokimi mlaji, lepo vitimi venci, kakor tudi pri vbranim lepo donečem petju z verniki, ki prav goreče molijo sv. rožni venec, ter tako časté stvarnika z milimi ptički, kateri tudi ravno ta čas v raznih melodijah pozdravljajo Najvišega.

Naj bode torej ta lepi dan v čast presvetemu Rešnjemu Telesu dostojno darovan in nam vsem v večni blagor in zveličanje!

Pristavim še, da je gospod stotnik „požarne brambe“ prijazno pogostil vse one ude, ki so se vdeležili procesije v tako zvani „farovski gabrini“. Bili so pri poštenem „dolenjcu“ prav židane volje. Hrušovski Janez.

Iz Novega mesta 12. junija. — Prekrasen dan je bil zadnji četrtek, ko smo slavili svojega odrešenika v veličastnej procesiji. Nebo nam je bilo prijazno, kakor navlašč — tako krasno nam je svetilo ljubo solnčice, rahel vetrič pa je s svojim pihljanjem manjšal vročino.

Slavnostni obhod je bil lep, da redko kdaj tako. Vdeležilo se ga je jako mnogo ljudstva, med njimi lepo število ženskega spola z gorečimi svečami — na čelu jim preblagorodna gospa soproga c. kr. svètnika in okrajnega glavarja g. Ekel-na; bili so navzoči gg. načelniki vseh tukajšnjih c. kr. uradov, c. kr. gimnazija

z gg. profesorji, ljudska šola, gg. orožniki, sl. mestna straža in godba, velik broj belo oblečenih deklic z gospicama učiteljicama in — prvič letos polnoštevilno kat. društvo rokodelskih pomočnikov s prelepo novo zastavo. Društveniki so se vèdli izgledno; čul se je le eden glas o njih — splošna pohvala!

Iz Škocijana. Binkoštno nedeljo pričel se je tukaj v naši farni cerkvi v Škocijanu sv. misijon, kateri je trajal devet dnij to je do srede 7. junija. Vodili so visokočastiti gospodje in očetje Jezusove družbe (jezuitje) od sv. Andreja na Koroškem, gospodje: Doljak, Kos in Sajovic, ki slovó daleč po svetu kot izvrstni govorniki cerkveni. Prišli so na prošnjo našega neutrudljivega, prečastitega g. župnika Ivana Germ-a v našo vas, da bi srca naših faranov omečili in utrdili in zopet pridobili za nebeške reči. To se jim je pač posrečilo; kajti opravilo je sv. spoved in sv. obhajilo blizo 5000 duš. Lepo število, kaj ne?! Gospodje jezuitje so napravili vsakemu spolu posebej pridige, katere so bile tako ganljive, da skoraj ni bilo očesa, iz katerega ne bi solza lila. Ljudstvo se je pridno vdeležavalo, da prihrumelo je tudi iz bližnjih fara k nam na sv. misijon. Naj omenim le še zadnji dan, t. j. sklep sv. misijona — v torek, 7. junija. Zjutraj bila je sveta maša za mrtve, potem pridiga o mrtvih in slednjič spreved po pokopališču. Ob devetih, bila je še ena sv. maša in potem spreved z misijonskim križem po vasi. Spreved je vodil milostljivi gospod prošt novomeški, Peter Urh z mitro (kapo) in škofovsko palico v roci s spremstvom 12tih gospodov. Ko je bil križ blagoslovljen, obesili so ga na steno blizo velicega altarja na desno stran. Potem je bila še jedna pridiga. — Gospodom misijonarjem, kličemo vsi: „Z Bogom! in hvala Vam za lepe nauke!“ Gospodu, našemu župniku pa, kateri je vse to preskrbel: Bog povrni tisočkrat vse! Bog Vas živi še mnogo let!

Iz Velicih Poljan pri Ribnici 6. jun. — Dragi bralci „Dol. Nov.“ nekaj veselega imam poročati. Poljski pridelki obetajo bogato letino in sadno drevje zopet dobro kaže. Bog nas obvaruj le pred hudo uro, toče!

Dalje povem, da smo si napravili nov vodotok — takošen, da smem reči, da ga težko dobiš na deželi na Kranjskem napravljenega tako mojstersko, kakor v naši občini. 800 metrov dolžine smo položili železne cevi, v sredi vasi imamo dve živinski napajališči, zraven pa velikansk vodnjak, za katerega smo porabili 14 tisoč kilogramov cementa. Ta vodnjak meri 8 metrov notranje votljine, 5 metrov globočine. To bodi pripravljeno zarad varnosti proti ognju, če bi nastal. Do sedaj je bila tukaj stiska za

pitno vodo, ker smo v hribih; ali sedaj, ko teče voda v sredi vasi je drugače. Ženske jo zajemajo ter govoré, da se jim zdi tako dobro, kakor da bi vino zajemale. Prostor za vodnjak je ponudil sosedom župan — svoje lepo sadno zemljišče brezplačno; toda čudna pa resnična dogodba — vsi niso hoteli prevzeti lepega zemljišča tudi brezplačno ne!

Bogu so se hudobni duhovi v nebesih zoperstavili, kaj čuda, da so tako delali tudi trije nasprotniki, ko je šlo za novi vodotok. Rekli so, da njih družina in živina ne potrebuje pitne vode; eden se je celo odrezal, da tudi vode ne potrebuje, če bi požar nastal, češ, saj sem zavarovan. To je grda upornost; pa tega niso storili zaradi revščine, ne! le starodavno staro njih kopito je to — nasprotovati občini pri vsakem modrem delu. Pa pustimo jih, ker jim prizanaša Bog, prizanesimo jim tudi mi — mogoče da pridejo in zadenejo še na pravo pot.

Delati vodotok smo pričeli 1. marca in smo dodelali 1. junija; delavcev je bilo vsaki dan potreba od 25 do 35. Dne 1. junija so prišli g. kanonik in dekan ribniški nam blagoslovit vodnjak in naše delo. Pri bogoslovljenju se je iz možnarjev streljalo. Dne 5. junija si je napravila vas popoldne ob 3. uri veselico, pri kateri se je tudi streljalo neprenehoma do mraka. Sledila je napitnica za napitnico zlasti tudi na presvitlega cesarja, ki so nam tudi darovali 100 gld. Veselica se je končala še le pozno v noč. Vse delo je vodil sam župan brez vsacega zvedenca. Vsem posestnikom vošim zdravje, dolgo življenje pri novem vodotoku ter zakličem: Živili dobri sosedje! hvala za vdanost mojemu županstvu! Fr. Andolšek, župan.

Šmartno pri Litiji 10. rožnika. — (Ogenj.) 9. t. m. na sv. Rešnjega Telesa dan — ob polu 1 popoldne, kmalo po procesiji nastane ogenj pri Grilčku — nasproti kapelici „Ecce homo“ na „pungertu“. Pogoreli so štirje gospodarji; rešili so obleke še precej, tudi nekaj živeža in hišnega orodja. Grilčku so zgoreli 4 prešički. Zažgal je z žveplenko 6 letni deček.

Strah je bil strašanski; Farovžka pristava bi bila gotovo vpepeljena, ko bi je košat oreh, ki je nad polovico osmojen, rešil ne bil, zraven pa silno delavni gasilci; ženske so neumorno vodo nosile. Zaslužijo vso pohvalo. Prav skerbni je bil pri tej nesreči za rešitev pahišnega blaga žandarm g. W. Hinek iz Litije, post. vodja. Malo je manjkalo in bi bilo šlo vse Šmartno, ker se je bilo že na več krajih po večkrat vnelo.

Najhuje je pa to, da se je ponesrečilo devet oseb, ko so iz zaloge g. Wakonika zaboj (kišto) smodnika ven spravljale; zaboj eden spusti, smodnik se raztrese, iskra od goreče

sosedove hiše nanj pade in — o joj! strašanski pok! ti reveži so strašansko osmojeni, eni možki in nektare ženske. Prevideli smo jih sedem. Ena žena je še tisti dan umrla, en štacunski fantič pa 10. t. m.; tudi drugim je hudo; vendar upamo, da se bodo vsaj eni rešili, ker je bila zdravniška pomoč precej pri rokah.

Bog nas varuj ognja; Pazite na otroke, stariši in njihovi varuhi! Sadite drevje med poslopja in zavarovati se dajte, to je skoraj edina tolažba pri takih nesrečah. Le eden je bil zavarovan za malo svoto.

Z Gorenjskega. (Vinske zadeve). Dol. Novice tudi na Gorenjskem radi prebiramo. Pa nekaj se pogrša notri, kar bi nas posebno mikalo. Želeti bi namreč bilo, da bi Dol. Novice, če ne že v vsaki, pa vsaj v vsaki drugi številki naznanjale, kako kaj trta kaže. (Tej želji bomo vstregli. Do sedaj Vam lahko rečemo, da obeta dobro letino, kjer ni bilo lani toče in kjer ne razjeda trtna uš. Mraz ni škodoval nič, slane ni bilo; zaroda (grozdja) se kaže dovolj. Drugi list prinese pač kaj več. Vredništvo.) Pretečeni tako hladni mesec smo bili zaradi vinskih goric zelo v skrbeh.

Dalje vas, ljube Dolenjce, tega opomnim, da naj vsak, kdor vino ponuja po časniki, tudi pristavi ceno in zadnjo pošto. Mi ne moremo vedeti za vsak posamezen gradič na Dolenjskem in kje ima svojo pošto.

Sploh pa upamo, da se bo vinska kupčija v vaš in naš prid povzdignila, če se boste, kakor je bilo čitati, z družinami močmi poprijeli te imenitne zadeve. Potem bomo pili samo Dolenjca.

Domače vesti.

(Blagorodni gosp. V. Jeuniker), predsednik okrožne sodnije, obhaja ta mesec štiridesetletnico svojega službovanja. Mi gospoda dobro poznamo in z nami gotovo tudi naši bralci. Vemo, da je bil vselej blag, prijazen in pošten sodnik. Zato bomo pač vsem bližnjim Dolenjcem iz srca govorili, ako rečemo: Bog blagoslovi in ohrani še dolgo blazega gospoda pri najboljšem zdravju!

(Prememba v posesti.) Grajščino Mirno, nekaj Vesteneckovo lastnino, sodnijsko cenjeno na 126.000 gld., kupila je na javni dražbi gosp. J. Hočevnar s Krškega za 45.000 gl.

(Škarlatinko) imajo otroci po nekaterih krajih, n. pr. na Raki, v Šmartnem pri Litiji.

(V Litiji) so 22. maja blagoslovili nove orglje.

(Krški godci) bodo godli 19. junija v Št. Jerneji.

(Gospod dr. Gestrin), sodnik v Kostanjevici, imenovan je sodnijskim svetovalcem v Novem mestu. Gratulujemo!

(Učiteljsko zborovanje) so imeli letos že učitelji litijskega okraja; 30. t. m. imeli bodo uradno učiteljsko skupščino tudi učitelji krškega okraja.

† (Umrl) je učitelj Kristijan Lavrič v Trebelnem. Pokojni je bil jako prijazen človek, izvrsten orgljavci in spreten občinski tajnik.

(Potres) je bil čuti na Dolenjskem v nedeljo, 5. t. m. ob 3. uri popoldne po več krajih, v Trebnjem, Ratečah, Krškem, krog Novega mesta.

(Javno pohvalo) zaslužijo poleg požarne brambe učenci deželne vinarske in sadjarske šole na Grmu za to, ker so se tako vrlo obnesli dne 7. t. m. z vrtnarjem iste šole, gosp. N. Šumič-em na čelu, pri požaru v Žabjivasi. S svojo priprosto ognjegasno pripravo, to je z dvema ročnima brizgalnicama in dvanajstimi platnenimi vrči, bili so skoraj prvi na mestu nesreče. Z največjo urnostjo so polili komaj dobrih pet korakov od goreče hiše oddaljeno slamnato streho na podu in hlevu ter ju tako rešili, da niste pogoreli. Znesli so pa tudi skoraj vse, kar se je le odnesti dalo iz hiše ter tako rešili pogorelcu g. Žibretu zelo vso hišno opravo, obleko itd. Lepo jih je bilo videti, kako urno so se kretali. Želeti je, da vodstvo te šole, oziroma da slav. deželni odbor pomnoži gasilne priprave vsaj za eno brizgalnico na kolecih in eno raztegljivo lahko lestev, da bi zamogli vrli fantje pri zopetni požarni nesreči — katere nas sicer Bog obvari — še uspešneje delati.

(Živinski sejm v Mirnipeči) dne 31. maja je bil prav dobro obiskan, akoravno je bil ta dan sejm v Metliki, Radohovi vasi in Buševi vasi; prignali so 1100 glav govede, vmes lepo število dobro rejene živine; kupčija je bila pa srednja. Na mesečni sejm v Rudolfovem dne 6. t. m. so prignali 230 goved, kupčevalo se je malo; na sejmu v Trebnjem 13. junija pa je bilo 720 glav goveje živine, kupčija slaba.

V mesecu maju v Novomestu vračujoča se pisma:

Frz. Goršin, Nord-America — Frz. Kopač, Laibach — Franc Medic, Okučani — Matija Zevnik, New-York — Jože Kozaglav, L. S. Mich. N. Amerik — Marija Mede, Ljubljana — Janez Brudar, Sevnica — Miha Skerbec, Zagreb — Jože Blatnik, Hohenburg — Janez Zorko, Vel. Gorica.

Žitna cena v Novem mestu 13. junija 1887.

Domače pšenice mernik 2 gld. 35 kr., Debelače (koruze) 1 gld. 50 kr., Soršice 1 gld. 80 kr., Rži 1 gld. 60 kr., Ječmena 1 gld. 50 kr., Ajde 1 gld. 20 kr., Ovs 80 kr., Krompirja 1 gld.

Loterijske srečke.

Trst	4. junija	75	6	72	90	38
Gradec	11. junija	47	77	33	53	37

Darovi za napravo zastave katoliške družbe rokodelskih pomočnikov v Rudolfovem:

Neimenovana gospa 5 gld., g. Weiss 1 gld., g. Krauss 1 gld., g. mil. prošt Urh 10 gld., g. Škrabec 2 gld. 12 kr., g. A. Ščinkovec 2 gld.

Za društvo rokodelskih pomočnikov:

Čisti dohodek pri „Besedi“ 40 gld., g. kan. H. 5 gld., Neimenovan župnik 5 gld., Neimenovan kaplan, 3 gld., Več gospodov 21 gld., gospa Pauser 20 gld.

Listnica uredništva.

G. F. N. brez podpisa ne sprejmemo nikacega dopisa.

Vsem prijateljem,

*pri katerih se uisau mogel osobno pri
mojem odhodu posloviti, kličem srdačni*

[66]

Na zdar!

Rudolfovo 13. jun. 1887.

Janko Češnik.

Zahvala.

Slavni novomeški požarni brambi, učencem deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pod vodstvom svojega gosp. vodje, sploh vsim, ki so v pomoč prihiteli k požaru 7. t. m. v Žabjo vas, vsim se toplo zahvaljuje

Občinsko predstojništvo Šmihel-Stopiče.

[63]

Windischer m. p.

Zahvala

vsem gasilcem, posebno pa gosp. Dolenc-u, vodju tukajšne vinorejske šole in njegovim učencem ter vrtnarju, kakor tudi gospodu županu Anton-u Windischer-ju, potem Janez Srebernjak-u, Janez Kastelic-u ml., Jože Pirnaver-ju, Janez Mežnaršič-u in Ani Petrič, kateri so bili prvi pri ognju in kateri so naj več k rešitvi mojega ostalega gospodarskega poslopja in živine skoz njihovo delovanje pomagali.

Žabjivas, dne 8. junija 1887.

[64]

Jože Žibert posestnik.

**V Toplicah na Dolenjskem na najlepšem kraju,
se prodá ali v najem da**

POSESTVO,

ki je tudi za letno stanovanje (Villa) pripravno.

Dobra gostilna z ledenico, lepi vrt, hlev, pôd, kozolec, klet za vino in sočivje, 22 oralov zemljišča; vse to se takoj prostovoljno prodá. — Več o tem pové lastnik

[65—1]

Matija Hutter, v Toplicah na Kranjskem.

**Na prodaj hiša z lepim vrtom v Žabjivasi
hišna št. 21. August Knafelc.** [67]

Zobozdravnika Paichel-a

ustni in zobni preparati.

(Ustnovodna esenca in zobni prašek.)

Izvrstna sredstva za čiščenje in ehanjenje zob, zabranijo, da se ne dela zobni kamen, osvežijo usta in odpravijo smrdečo sapo.

Posebno otrjuje otle zobe, vstavljajo krvavenje dlesna, zabranjuje trohnenje zob in če stalno rabijo, odpravijo vsake zobne bolečine. Cena steklenic zobovodne esence 1 gld., škateljc zobnega praška 60 kr.

Dobiva se v Novem mestu pri Dom. Rizzoli-ju, lekarju „pri angelju“.

[54—3]

ANTON VIRANT

v Rudolfovem

priporoča svojo novo bogato zalogo vsake verste volne, sukanca, belih, črnih in različno barvanih čepk ali špic, razne snove za vezanje in pletkanje, lišp za obleke različne barve, svilnatega atlasa, žameta itd.

Posebno lepo zalogo vencev in šopkov za cerkve in ženitovanja po najnižji ceni.

Za obilna naročila se priporoča

Anton Virant,
poprej Val. Oblak.

[55—2]

„100 mernikov ovsa“

najboljše vrste, prodaja prav po nizki ceni

[59—2]

Anton Jarc.

Fino sveže mleko,

z katerim se naj snažnejše ravna, se lahko naroči po 7 kr. liter v mesto prineseno pri

Vodstvu deželne vinarske, sadjarske in poljedeljske šole na Grmu.

[61—2]

„AZIENDA“

avstrijsko-francosko društvo za zavarovanje proti elementarnim nezgodam na Dunaji.

„AZIENDA“ zavaruje proti

škodi po toči

po najugodnejših pogojih in za trdne premije, ne da bi se imelo pozneje še doplačevati. Premije se odmerijo kolikor mogoče ceno in kdor precej plačati ne more, se mu dovoli do konca septembra obrok k plačilu premije.

Oglasila za zavarovanje sprejemajo se pri

glavnem zastopu AZIENDE

Slonove ulice šte. 52.

v Ljubljani.

[47—3] Josip Prosenc, glavni zastopnik.

Jože Strzelba v Ljubljani

kupuje vedno po najvišji ceni češminjevo lubje, jeternik in druge zelišča. — V Novem mestu sprejema blago iz prijaznosti gospa Marija Rohrmann.

[53—3]

Na prodaj!

Dve dobro ohranjeni kočiji, ena na pol krita, druga popolnoma krita (Glaswagen), pri

[51—2]

Franjo Kastelico v Kandiji.

POSESTVO

v bližini Kostanjevice ležeče,

ki meri 30 oralov 975 □klafter, ima zidano z opekami krito hišo, vsa gospodarstvena poslopja v dobrem stanu in 3 verte s finim sadjem, je zavoljo selitve na prodaj. — Več se izve pri

Ani Kandolini

[12—6]

v Kostanjevici.

V najem se da

kovačnica s klavdom, nekaj zemlje, blizu železnice, močni pad vode, trije ognji, vsa orodja. Stoji na lepem kraju in ni blizu nobene konkurence. Več se zve pri gospodu Ivan Plaser, posestnik

[62—2]

v Radečah pri Zidanmost. (Dolenjsko.)

Najstareje ljudsko zdravilo je

„C. kr. konc. cvet za ude“

obče znano z imenom

Klosterneuburger

Gichtfluid,

preiskano v kemičnem laboratoriju za zdravstveno policijske preiskave, ter je prodaja zavarovana po c. kr. koncesiji, in po protokolirani tvrdki.

Isti je po svoji pravilni in skrbni sestavi in napravi, kakor tudi po svojem izvrstnem vspehu najbolj priljubljeno in razširjeno zdravilo. Ta cvet je edini in nedosegljiv lek zoper protin in revmatizem, slabost mišic in čutnic, pri bodljajih, pri bolečinah v križi in ledji, pri zobobolu, trganji v ušesih, krčeh, posebno v nogah, pri bolečinah v črevih, pri spahnenih udih, pri prenapeti hoji ali jahanji. Rabi se uspešno, ker imajo deli, iz katerih obstoji, izvrstno zdravilno moč. Toraj je pomoč hitra in gotova tudi v najbolj trdovratnih slučajih.

Cena male flašice 50 kr., velike flašice 1 gld.

Razpošilja

lekar A. Hofmann v Klosterneuburgu.

Za poštino 15 krajcarjev več.

[1—7]

Pravo se dobiva to zdravilo le pri sledečih gg. lekarjih: V Ljubljani: J. Swoboda. V Novem mestu: Ferd. Haika. V Gorici: G. Christoflett. V Gradecu: A. Nedwed. V Celovcu: P. Birnbacher. V Belaku: Frid. Scholz.